

Juridisering gevaar voor duurzame ondernemingen

Author(s)

de Graaf, Frank Jan

Publication date

2023

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

de Graaf, F. J. (2023). Juridisering gevaar voor duurzame ondernemingen. Web publication or website
<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/juridisering-gevaar-voor-duurzame-ondernemingen>

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library:
<https://www.amsterdamuas.com/library/contact>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Juridisering gevaar voor duurzame ondernemingen

4 mrt 2023

Velen in de milieubeweging zetten hun kaarten op regelgeving. De schaduwkanten van deze benadering blijken bij Triodos Bank, een duurzame onderneming met een maatschappelijke doelstelling. Voor écht duurzame ontwikkeling is een goede verbinding nodig tussen geld en duurzame doelen. Daarin heeft regelgeving slechts een ondersteunende rol.

Introductie

Het Urgenda arrest verplichtte de staat meer te doen aan de uitstoot van broeikasgassen. Het is gevierd als overwinning van milieugroeperingen en het smaakte naar meer. Acties tegen Shell en ook de stikstofproblematiek zijn daarna juridisch gewonnen door de milieugroeperingen. Grote ondernemingen, boeren en bijvoorbeeld bouwbedrijven moeten hun beleid aanpassen na strijd in de rechtszaal.

Triodos in de ondernemingskamer

Onderwijl voltrekt zich rond Triodos Bank een ogenschijnlijk drama. De onderneming is opgericht met de doelstelling sociale en milieuvriendelijke initiatieven economisch rendabel te maken. Geld dient niet alleen een economische doelstelling, maar moet worden gekoppeld aan een 'maatschappelijke meerwaarde'. Momenteel ligt Triodos Bank overhoop met een groep certificaathouders die de bank verwijt niet goed op hun geïnvesteerde vermogen te hebben gepast. Vorige week is besloten dat het conflict tussen deze groep certificaathouders en het bestuur van de bank juridisch moet worden opgelost door de ondernemingskamer. Onderling kwamen de partijen er niet uit.

Als duurzaamheid zich gaat beperken tot de rechtszaal, dan gaat dat op den duur ten kostte van de economische én duurzame ontwikkeling van organisaties.

De Triodos bank heeft de aandelen ondergebracht bij een stichting die certificaten uit geeft. De certificaathouders hebben een zeer beperkt stemrecht. Dit is zo ingericht om de lange termijn doelstellingen van de organisatie te beschermen. De klagers zeggen dat de directie hun financiële belang heeft verwaarloosd en verwijten de organisatie dat de handel in hun certificaten is opgeschort, waardoor ze hun aandelenbezit al een tijd niet kunnen verkopen. De bank erkent dit probleem en heeft maatregelen genomen. Een langdurig onderzoek bedreigt echter de maatschappelijke doelstelling van de bank en is daarmee niet in het belang van Triodos.

Effect van juridische procedures

Het is opvallend dat een dergelijk conflict ontstaat bij de Nederlandse bank met de beste reputatie op het gebied van duurzaamheid. Ze zijn er voor opgericht en maken hun doestelling waar. De rechtszaken laten zien dat juridische procedures duurzame economische ontwikkeling niet alleen kunnen afdwingen, maar duurzame initiatieven ook kunnen hinderen.

In zowel het Urgenda arrest als bij Triodos Bank worden economische belangen losgekoppeld van duurzame en maatschappelijke belangen. Vervolgens wint het maatschappelijke belang en dat wordt gevierd als overwinning. Bij Triodos Bank is dit ook (nog) zo – de groep aandeelhouders die verwijt dat Triodos hun financiële belang verwaarloosd staan tot nu toe op afstand – en gaan procederen.

Bij Triodos blijkt echter het probleem van een juridische benadering. De onderneming heeft altijd de combinatie gezocht van duurzaamheid én economische doelstellingen. In haar uitingen is zij consequent, maar ook haar bestuursstructuur is ingericht voor het lange termijn doel van de onderneming. Beschermingsconstructies zoals bij Triodos – in dit geval de uitgifte van certificaten van aandelen – kennen altijd het gevaar van management dat de verkeerde prioriteiten stelt. Dit kan alleen worden voorkomen door een goede en constante dialoog met alle betrokkenen. Daarvoor is in de rechtszaal geen ruimte.

Slot

Rechtszaken zoals die van Urgenda en die tegen Triodos Bank tonen de grenzen aan van het recht. Gewonnen rechtszaken van milieuorganisaties kunnen op termijn een pyrrusoverwinning blijken. Als duurzaamheid zich gaat beperken tot de rechtszaal, dan gaat dat op den duur ten kostte van de economische én duurzame ontwikkeling van organisaties, zelfs van organisaties die streven naar duurzaamheid. Een rechter kan geen afweging maken tussen economie en duurzaamheid. Deze complexe afwegingen moeten overheden, burgers en bedrijven gezamenlijk maken.

Milieu organisaties die rechtszaken voeren zullen misschien zeggen dat de overheid het speelveld moet bepalen waarbinnen burgers en bedrijven zich bewegen. Dat klopt in belangrijke mate. Het is overigens ook de basis onder de neoliberale kapitalistische maatschappij en geponeerd door neoliberale – en momenteel verfoeide – marktdenkers als Milton Friedman. Voor écht duurzame ontwikkeling is echter een goede verbinding nodig tussen geld en duurzame doelen. Daarin heeft regelgeving slechts een ondersteunende rol.

Te citeren als

Frank Jan de Graaf, “Juridisering gevaar voor duurzame ondernemingen”, **Me Judice** (<https://www.mejudice.nl/>), 4 maart 2023.

Copyright

De titel en eerste zinnen van dit artikel mogen zonder toestemming worden overgenomen met de bronvermelding **Me Judice** (<http://www.mejudice.nl/>), indien online, een link naar het artikel.

Volledige overname is slechts beperkt toegestaan. Voor meer informatie, zie onze **copyright richtlijnen** (</overig/copyright>).

Afbeelding

door '**Matthias Ripp**' (<https://www.flickr.com/photos/56218409@N03/>).

Auteurs

Frank Jan de Graaf (<https://www.mejudice.nl/auteurs/detail/frank-jan-de-graaf>).

Hogeschool van Amsterdam, CET

Gerelateerde artikelen

Verantwoord ondernemen is zo eenvoudig nog niet

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/verantwoord-ondernemen-is-zo-eenvoudig-nog-niet>)

Met Milton Friedman uit het duurzaamheidsdoolhof

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/verantwoord-ondernemen-is-zo-eenvoudig-nog-niet>)

Transitie vraagt samenwerking hogeschool en universiteit

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/transitie-vraagt-samenwerking-hogeschool-en-universiteit>).

Er is volgens lector Frank Jan de Graaf te weinig aandacht voor de sterkten en zwakten van het huidige onderwijs. Zo kunnen hogescholen en universiteiten elkaar goed aanvullen door een betere samenwerking.

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/transitie-vraagt-samenwerking-hogeschool-en-universiteit>)

Overheid moet dynamische energiecontracten stimuleren

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/overheid-moet-dynamische-energiecontracten-stimuleren>)

Om duurzaam geproduceerde elektriciteit te bevorderen is het gewenst om consumenten de daadwerkelijke stroomprijs te laten betalen die van

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/overheid-moet-dynamische-energiecontracten-stimuleren>)

energiecontracten-
stimuleren)

Wat voor banken willen we? (<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/wat-voor-banken-willen-we>).

Triodos aandeelhouders testen Nederlands bestuurssysteem

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/wat-voor-banken-willen-we>)

Duurzaam herstel na coronacrisis geen luxe maar noodzaak
(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/duurzaam-herstel-na-coronacrisis-geen-luxe-maar-noodzaak>).

Acht voorstellen van het Sustainable Finance Lab (SFL) voor een duurzaam herstel na de coronacrisis

(<https://www.mejudice.nl/artikelen/detail/duurzaam-herstel-na-coronacrisis-geen-luxe-maar-noodzaak>)